

teraz
matura

Destination: MATURA

STRATEGIE JĘZYKOWE

nowa
era

Strategie językowe

Zadania ustne

ROZMOWA Z ODGRYWANIEM ROLI

CZAS NA ZADANIE ok. 4 minut (w tym 0,5 min na przygotowanie)

FORMA ZADANIA scenariusz rozmowy, zawierający 4 kwestie do omówienia w formie tzw. „chmurek”, ze wskazaniem, kto rozpoczyna

- UCZEŃ**
- ▶ prowadzi z drugą osobą rozmowę według scenariusza
 - ▶ w pełni realizuje polecenie, czyli wyczerpująco omawia (rozwinąć) wszystkie 4 kwestie
 - ▶ wykazuje się pomysłowością i zdolnością właściwego reagowania na słowa rozmówcy

1 Przeczytaj uważnie treść zadania oraz towarzyszącego mu scenariusza dla ucznia B.

ZADANIE 1

Rozmawiasz z angielskim kolegą na temat różnic między życiem w Polsce i Wielkiej Brytanii. Poniżej podane są 4 kwestie, które musisz omówić w rozmowie.

Pogoda

Wychowanie

Szkoła

Czas wolny

Rozmowę rozpoczyna uczeń B.

Dodatkowe uwagi dla ucznia B

Jesteś angielskim uczniem / uczennicą szkoły średniej. Rozmawiasz z młodym Polakiem / młodą Polką na temat różnic między życiem w Waszych krajach. Jesteś zwolennikiem / zwolenniczką samodzielności młodych ludzi. Ty rozpoczynasz rozmowę.

W zależności od tego, jak potoczy się rozmowa, włącz do rozmowy **wszystkie / wybrane** punkty.

1. Poproś o wyjaśnienie jakiejś kwestii.
2. Grzecznie nie zgódź się z uczniem A, tak aby musiał podać kolejne argumenty lub zaproponować inne rozwiązanie.
3. Zachęć ucznia A do omówienia zasad zdawania matury w Polsce.
4. Dowiedz się, czy uczeń A był kiedyś w Wielkiej Brytanii, i rozwin to zagadnienie.
5. Wyraż pragnienie, że chętnie poznasz Polskę lepiej.

WSKAZÓWKI

- ▶ Zawsze sprawdzaj, kto rozpoczyna rozmowę, i jeśli nie jesteś to Ty, odczekaj chwilę, by pozwolić drugiej osobie się wypowiedzieć.
- ▶ Kolejność omawiania zagadnień zależy od obydwu stron. Masz duży wpływ na przebieg rozmowy.
- ▶ Presja upływających 4 minut nie ułatwia zadania. Przejmuj inicjatywę, jeśli zauważysz, że temat się zmienia, a Ty nie zrealizowałeś/aś jeszcze jakiegoś obowiązkowego zagadnienia.
- ▶ Pamiętaj o rozwijaniu wypowiedzi. Każdą myśl da się uzupełnić lub uzasadnić.
- ▶ Ważne jest, żeby rozumieć, co mówi druga osoba. Lepiej poprosić o powtórzenie lub wyjaśnienie, niż ryzykować wypowiedź nieadekwatną lub nie na temat.

PRZYDATNE ZWROTY

- ▶ *Could you repeat that, please?*
- ▶ *Sorry, I don't understand what you said.*
- ▶ *Could you say it in different words?*
- ▶ *What do you mean by 'exposing'?*
- ▶ *Let me think it over.*
- ▶ *Let's discuss it again, shall we?*

2 Zapoznaj się z przykładowym przebiegiem takiej rozmowy i uzupełnij nierozwinięte wypowiedzi zdaniami (A–D). Zapisz swoje odpowiedzi w zeszyty.

- A** My friends often throw parties or go out.
B I personally don't like such weather.
C We have to take exams in Maths and Polish, and one from the listed foreign languages at the basic level.
D Most Polish parents prefer to maintain discipline rather than let you grow up on your own.

Uczeń B: So, I wonder how much our two countries differ. Do you have so many rainy days a year?

Uczeń A: Not as many as you have, but still a lot, mainly in autumn and spring. **1** because I love playing football outside and it often stops me from playing.

B: **Come on.** I also play football quite often – even in the rain. Why is it a problem for you?

A: I hate being covered in mud and I sometimes catch a cold. And what about you?

B: **I don't care!** My friends play with me and we have such a great time that the rest doesn't matter.

A: What do your parents think? Mine are always against me playing in the rain.

B: What do you mean by 'against'? Don't they let you play?

- A:** No, they don't let me do things which are dangerous or unhealthy, especially when it comes to parties. **2** [?] and I can rarely go to them.
- B:** My parents are less protective, I suppose. If I make a mistake, I know how to avoid it in the future.
- A:** **Lucky you!** **3** [?].
- B:** How about your independence at school?
- A:** At school it's getting better and better. We have a lot of different projects which develop our independence and creativity. **And you?**
- B:** **So do we.** What about your school-leaving exams? Can you choose what subjects you take?
- A:** **Not all of them** but quite a lot. **4** [?] and some more subjects at the extended level.
- B:** And you've chosen English, **haven't you?**
- A:** **Yes, I have.** I like it very much!
- B:** Have you ever been to Great Britain?
- A:** **No, I haven't** but I hope to go there this summer.
- B:** **Good!** Which places would you like to visit?
- A:** London and Stonehenge.
- B:** **Great choice.** I also have some places which I'd like to see in Poland so we must discuss it later, **OK?**

3 Znajdź w dialogu miejsca (1–5), w których znajdują się:

- 1 prośba ucznia B o wyjaśnienie jakiejś kwestii;
- 2 wyjaśnienia ucznia A na prośbę ucznia B;
- 3 niezgodzenie się ucznia B z wypowiedzią ucznia A;
- 4 podanie kolejnych argumentów przez ucznia A;
- 5 zachęcenie do omówienia szczegółów jakiejś kwestii.

WSKAZÓWKA

- Staraj się właściwie reagować, czyli np. udzielać krótkich odpowiedzi: 'Yes, I can', 'No, not at all', albo: 'Really?', gdyż dodaje to rozmowie naturalności.

4 Z rozmowy w ćwiczeniu 2 wypisz do zeszytu wyrażenia podane wytłuszczonym drukiem, które są odpowiednią reakcją językową na wypowiedź rozmówcy i oznaczają:

- 1 aprobatę
- 2 brak aprobaty
- 3 prośbę o potwierdzenie
- 4 potwierdzenie
- 5 zaprzeczenie

5 *Praca w parach.* Uczeń A i uczeń B wykonują zadanie z ćwiczenia 1, odgrywając rozmowę według własnej koncepcji. Następnie uczniowie zamieniają się rolami.

6 Poniżej znajduje się opis sytuacji i kwestie do omówienia, które pozwolą poćwiczyć swobodne wypowiadanie się na różne tematy.

Jesteś w Londynie na przyjęciu urodzinowym kolegi Dana i rozmawiasz z jego mamą / tatą. W ramce poniżej znajdują się kwestie, które musisz omówić w czasie tej rozmowy.

cechy charakteru Dana • jego zdolności kulinarne • relacje z rodzeństwem • problemy zdrowotne • programy telewizyjne • nowy sprzęt • weekendowe zakupy • rodzina ze Szkocji

➤ **Uczeń B:** *What do you think of Dan's character?*

Uczeń A: *I love his sense of humour ...*

rozwińcie 1 (dodatkowe informacje): and the fact that I can always rely on him.

rozwińcie 2 (uzasadnienie): because I never feel stressed or bored with him.

7 Sprawdź, czy wiesz, na czym polega realizacja rozmowy z odgrywaniem roli, zapisując TAK lub NIE w zeszycie. Jeśli na któryś z punktów odpowiesz NIE, podaj prawidłową informację o realizacji tego zadania.

- 1 Kolejność omawiania zagadnień jest dowolna. **TAK** **NIE**
- 2 Najlepiej jest odpowiadać jak najzwężej, żeby nie tracić czasu. **TAK** **NIE**
- 3 Rozmowę rozpoczyna ta osoba, która ma pomysł na pierwszą „chmurkę”. **TAK** **NIE**
- 4 Rozmówcy stwarzają miłą atmosferę i zawsze zgadzają się ze sobą. **TAK** **NIE**
- 5 Nie trzeba pilnować, aby wszystkie kwestie zostały wyczerpująco zrealizowane. **TAK** **NIE**
- 6 Każdy uczeń odgrywa rolę podaną w jego zestawie. **TAK** **NIE**
- 7 Uczniowie powinni zmieścić się w wyznaczonym czasie. **TAK** **NIE**

OPIS ILUSTRACJI I ODPOWIEDŹ NA PYTANIA

CZAS NA ZADANIE ok. 3 minut (w tym 10 s na przygotowanie)

FORMA ZADANIA ▶ ilustracja

▶ trzy pytania znajdujące się jedynie w zestawie ucznia B

UCZEŃ A

▶ opisuje ilustrację, odnosząc się wyczerpująco do trzech aspektów: **kto? gdzie? co robi?**

▶ odpowiada na **pytanie 1**, które odnosi się bezpośrednio do ilustracji i skłania do dodatkowego opisu lub interpretacji

▶ odpowiada na **pytanie 2**, które wymaga wyrażenia własnych opinii na temat związanych z ilustracją

▶ odpowiada na **pytanie 3**, które wymaga zrelacjonowania wydarzeń z przeszłości, tematycznie powiązanych z ilustracją

WSKAZÓWKA

- ▶ Na opisanie ilustracji masz niewiele czasu (1–2 min), dlatego ważne jest, żeby przez 10 sekund, które masz na przygotowanie, przemyśleć, co chcesz opisać i w jakiej kolejności. Uczniowie często zapominają opisać miejsce, gdyż zbyt mocno skupiają się na osobach i czynnościach przez nie wykonywanych.

❌ 1 Przyjrzyj się ilustracji. Podziel wyrażenia w ramce na trzy kategorie. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- A KTO? (opis osób i ich emocji) parents
- B GDZIE? (opis miejsca) lawn
- C CO ROBI / ROBIĄ? (opis czynności) is/are helping

lawn • parents • is/are helping • house • is/are smiling • umbrella • terrace • is/are working together • two children • is/are grilling sausages • barbecue • table • casual • is/are waiting • summer • weather • apron • look(s) nice/friendly • seem(s) hungry

❌ 2 Wykorzystaj wyrażenia z ćwiczenia 1 i, rozwijając niektóre z nich przy użyciu podanych niżej przymiotników, opisz ilustrację. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

detached • stone • warm • white • young • long • large • blonde-haired • friendly

This picture shows some people – a family outside a 1 detached house. The 2 stone parents, who are wearing 3 casual clothes, are having a barbecue. The dad in a 4 white apron is grilling some sausages and his 5 young wife is cooking together with him. The children, a boy and a girl, seem hungry and all look 6 friendly. Behind them / In the background I can see a 7 large terrace with a 8 blonde-haired sun umbrella and a table. The weather is 9 warm and sunny.

❌ 3 Opisz ilustrację, wykorzystując podpowiedzi w nawiasach. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

In the picture I can see a 1 friendly (what job?), who is 2 friendly (doing what?) a 3 friendly (what size and colour?) dog in a surgery, which looks cold and 4 friendly (what else?). There are some 5 friendly (what things?) by the window. The doctor is a 6 friendly (what age?) woman, who seems professional and 7 friendly (what else?). The dog looks 8 friendly (what feelings?).

WSKAZÓWKI

- ▶ Odpowiadając na pytanie 1, poszukaj argumentów na ilustracji.
- ▶ Odpowiadając na pytanie 2, wykorzystaj swoje doświadczenie życiowe lub opinie.
- ▶ Odpowiadając na pytanie 3, wymyśl krótką historijkę używając czasów przeszłych (niekoniecznie prawdziwą).

❌ 4 Przeczytaj pytania i zdecyduj, w jakiej kolejności powinny być ułożone, zgodnie z opisem zadania na początku strony. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

- A friendly Would you like to be a vet in the future? Why? Why not?
- B friendly Tell us about a situation when you or your friend needed medical help.
- C friendly Is this dog suffering now? Why do you think so?

❌ 5 Rozwiń odpowiedzi na pytania w ćwiczeniu 4, korzystając ze wskazówek. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

- 1 No, I don't think so. It seems calm and relaxed. if/it/feel/any pain/, it/look/frightened/want/run away
- 2 Yes, I would. It's a very friendly (odpowiedzialny i pożyteczny zawód). What's more, I like animals very much and friendly (chciał/a/bym im pomagać, gdy cierpią).
- 3 Last Saturday I friendly (prepare) a salad and friendly (chop) some onions when suddenly I seriously friendly (hurt) my finger. It friendly (bleed) very much so my mum friendly (decide) to take me to the surgeon. He friendly (say) that I friendly (cut) it very deeply so I friendly (have to) have stitches.

WYPOWIEDŹ NA PODSTAWIE MATERIAŁU STYMULUJĄCEGO I ODPOWIEŹ NA PYTANIA

CZAS NA ZADANIE 5 minut (w tym 1 min na przygotowanie)

FORMA ZADANIA 2–3 elementy graficzne, którym towarzyszy opis sytuacji (po polsku)

- UCZEŃ**
- ▷ dokonuje wyboru jednego z elementów i uzasadnia swój wybór, używając różnorodnych argumentów, np. dotyczących treści przekazu, grafiki czy kompozycji
 - ▷ wskazuje element lub elementy, które odrzuca, podaje przyczyny tego odrzucenia, kierując się podobnymi kryteriami, jak w przypadku uzasadniania wyboru
 - ▷ odpowiada na 2 pytania, obszernie rozwijając swoje wypowiedzi i prezentując spojrzenie na te zagadnienia pod różnym kątem

1a Przeczytaj treść zadania i wykonaj polecenia.

ZADANIE 3

Popatrz na Plakat 1 i Plakat 2. Jesteś odpowiedzialny/a za przygotowanie plakatu zachęcającego do podróżowania po świecie.

- Wybierz ten plakat, który Twoim zdaniem lepiej spełni swoją funkcję, i uzasadnij swój wybór.
- Wyjaśnij, dlaczego odrzucasz ten drugi pomysł.

WSKAZÓWKI

- ▶ W tym zadaniu nie opisujesz szczegółowo ilustracji, ale powinieneś/ powiniśnaś wykorzystać treść materiału stymulującego do uzasadniania swoich wyborów. Jeśli są w materiale jakieś liczby, wykresy czy napisy, odnieś się do nich i zinterpretuj je na rzecz swoich argumentów.
- ▶ Jasno określ, co wybierasz, a co odrzucasz. (Patrz: Przydatne zwroty)

1

2

PRZYDATNE ZWROTY

- ▶ I'd choose Poster 1.
- ▶ I'd reject Poster 2.
- ▶ In my opinion Poster 2 is better.
- ▶ I don't like Poster 1.
- ▶ I wouldn't choose Poster 1.
- ▶ My choice is Poster 2.
- ▶ I eliminate Poster 1.

1b Którymi zwrotami z ramki powyżej: a) dokonujemy wyboru elementu? b) odrzucamy jeden z elementów?

- 1c** Przetłumacz wyrażenia podane w nawiasach. Zdecyduj, która wypowiedź uzasadnia, dlaczego uczeń wybrał dany plakat, a która – dlaczego odrzucił. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

- A** This poster 1 (pokazuje) a very convenient and fast way of travelling round the world but at the same time 2 (całkiem drogi). I am not keen on 3 (latania) and visiting just cities so it 4 (nie odpowiadałoby) me too much. But on the other hand, the poster itself is eye-catching and nicely-composed. The landmarks 5 (reprezentują) the places which you can 6 (odwiedzić). For example, the Statue of Liberty 7 (zaprasza) you to New York.
- B** The way of travelling 1 (przedstawiony) in this poster, cycling, is very demanding but 2 (możliwy) for young people who want to see the world on a 3 (tanim kosztem). What's more, this option is better for eco-travellers, who can 4 (cieszyć się) their journey while not polluting our planet. It's also 5 (ważne) that the poster is appealing and symbolic. 6 (Jednakże), it addresses a very small group of people and is 7 (mniej użyteczny).

WSKAZÓWKA

- Odpowiadając na pytanie, trzymaj się tematu i podawaj różnorodne argumenty. Stosuj różne kryteria oceny danego zagadnienia. To pomaga spojrzeć na daną sprawę szerzej.

2a Przeczytaj pytania zadane do materiału stymulującego w ćwiczeniu 1a i odpowiedź na nie. Znajdź te fragmenty, które pokazują kolejne argumenty i inne podejścia do danego zagadnienia.

A Should school trips be educational or relaxing? Why?

School trips should be more educational than relaxing because young people are very curious about the world and as 'travel broadens the mind' it is the best time to see interesting historic places or learn more about a country and its traditions. But on the other hand, a class community is like a family and it's essential to maintain good relationships in this group. And having fun together helps.

B Why is the car still the most popular means of transport?

The car is so popular because it transports both passengers and loads, and it can stop almost anywhere, which makes travel much easier. Additionally, you can travel at any convenient time independent of any timetables. But there are some disadvantages, too. Driving a car for long distances is tiring and consumes a lot of petrol, which pollutes the air.

2b Udziel samodzielnych odpowiedzi na pytania w ćwiczeniu 2a, a nawet jeśli Twoje argumenty pokrywają się z tymi z ćwiczenia 2a, postaraj się wyrazić je innymi słowami.

3a Pomyśl, jakie inne pytania można zadać w związku z materiałem w ćwiczeniu 1a. Weź pod uwagę następujące obszary tematyczne:

Koszty wyjazdu

Biura podróży

Turystyka indywidualna

Wypadki

3b *Praca w parach.* Uczniowie A i B zadają sobie pytania z ćwiczenia 3a i odpowiadają na nie.

- ✗ **4** Uzupełnij i rozwiń odpowiedzi na pytania do poniższego materiału stymulującego, który pokazuje różne rodzaje pracy na rzecz zwierząt. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

A Are such international organisations as WWF useful? Why? Why not?

In my opinion animals should be protected and WWF can do it effectively. Additionally, they collect [?] and arrange [?]. What's more, they save endangered species by [?]. But a lot of people don't find their work important because they would rather help people instead.

1

B What are the disadvantages of having a pet?

First of all, you must be very responsible and devote a lot of your private time to them. Even if you are very tired but your pet needs your help, you [?]. What's more, if it is ill [?] and it costs some money [?]. Eventually, your pet makes your house a bit dirty and smelly, especially [?]. But of course there are more advantages.

2

5 Znajdź w odpowiedziach w ćwiczeniu 4 wyrażenia porządkujące wypowiedź i wypisz do zeszytu wszystkie struktury gramatyczne, które Twoim zdaniem wzbogacają jej język.

6a Napisz inne pytania do materiału stymulującego w ćwiczeniu 4. Wykorzystaj podpowiedzi podane w ramce.

work outdoors vs work indoors •
reasons for abandoning pets • feeding wild animals •
safari as entertainment

6b *Praca w parach.* Przygotujcie listę argumentów, które pomogą odpowiedzieć na pytania w ćwiczeniu 6a, a następnie każde z Was niech zapisze swoje odpowiedzi w zeszycie. Porównajcie odpowiedzi i sprawdźcie, czy wystarczająco je rozbudowaliście.

Zadania pisemne

ZADANIA TYPU PRAWDA / FAŁSZ (TRUE / FALSE)

Zadania typu Prawda / Fałsz (True / False) to zadania zamknięte, w których wybieramy jedną z dwóch możliwości. Decydujemy, czy dana informacja jest zgodna z treścią zadania, czy nie, pamiętając, że **zdanie jest prawdziwe tylko wtedy, gdy jest w całości zgodne z tekstem**. Inną formą tego typu zadania jest dokonanie wyboru jednej z dwóch podanych osób czy też jednego z dwóch podanych elementów.

Poprzez ten typ zadań sprawdzane są następujące umiejętności:

- określanie głównej myśli tekstu lub poszczególnych fragmentów (w tym określanie intencji nadawcy / autora tekstu),
- znajdowanie w tekście określonych informacji (w tym określanie kontekstu wypowiedzi),
- odróżnianie faktów od opinii (na poziomie rozszerzonym).

OKREŚLANIE GŁÓWNEJ MYŚLI TEKSTU

WSKAZÓWKI

- ▶ Pamiętaj, że aby określić główną myśl, nie musisz rozumieć każdego słowa w tekście. Nawet jeśli nie zrozumiesz fragmentu tekstu, możesz poradzić sobie z wybraniem właściwego nagłówka, podsumowania czy intencji. Główna myśl powinna dotyczyć całości tekstu, a nie tylko jednego jego elementu.
- ▶ Poświęć więcej czasu na właściwe zrozumienie i interpretację podsumowania czy nagłówka, których zwięzła forma lub symboliczne ujęcie często mogą sprawiać trudności.

- ✗ **1a** Przeczytaj trzy różne fragmenty rozmów na podobny temat i zdecyduj, czy podana główna myśl tekstu jest prawdziwa (True), czy nie (False). Które wyrażenia wpłynęły na Twój wybór? Zanotuj swoje odpowiedzi w zeszycie.

A: *I need a new mobile and I'm not sure what to choose.*

B: *Mine is great. I suggest you see how to operate it and you'll decide on your own.*

The conversation is about giving advice. T / F

Dlaczego? Osoba B, chwalcąc swój telefon, równocześnie sugeruje obejrzenie go przez osobę A przed podjęciem decyzji – czyli udziela rady.

CONVERSATION 1

A: Excuse me, I've just bought a superb mobile but the manual is missing and I need it to work out how to operate it.

B: Sure, tell me the model and we'll send you all the missing documents immediately but I can help you with all the urgent matters on the phone as well.

The conversation is about arranging a purchase. T / F

Dlaczego? [?]

CONVERSATION 2

A: Look at my latest gadget! I've always dreamt about something like this. I can even buy things via my phone.

B: It's brilliant! Will you lend it to me one day?

The conversation presents boasting about a new thing. T / F

Dlaczego? [?]

- 1b** Jeśli któraś z głównych myśli w ćwiczeniu 1a nie była prawdziwa, określ ją poprawnie. Wykorzystaj pomysły:

- 1 The conversation is about asking for intervention.
- 2 The conversation presents ordering a purchase.

- ✗ **2a** Zapoznaj się z czterema częściami rozmowy dwojga młodych ludzi. Zdecyduj, czy podana w formie nagłówka główna myśl fragmentu tekstu jest prawdziwa (True), czy nie (False).

PART 1 Things to do T / F

Mark: Hi Susan. What are you doing next week? Will you find time to help me look for a flat?

Susan: I hope so but there's a lot happening next week. My roommate wants to get the room painted and I must get a new mobile. This one is a bit out of date and unreliable.

PART 2 Final arrangements T / F

Mark: Mine is quite decent and it's advertised as the latest novelty. I can show you all the options it has and you should like it.

Susan: Fine! I'll need your knowledge and experience so much! You've always had the best equipment.

PART 3 Offering some help T / F

Susan: But what about the flat? Where would you like to rent it?

Mark: As close to my university as possible. Ideally, within walking distance. I hated commuting and wasting time last year.

Susan: Do you really want to live in this noise and car fumes? I can't understand you. And what about your dog? Doesn't he need to run long distances in the forest?

Mark: I can't deny that, but what about my needs? I've read in the newspaper that statistics show that the young people who don't have to spend hours in different means of transport do better at their studies.

PART 4 For and against T / F

Susan: Really? Did they also write about poor animals that suffer in the city centres? If I were a student, I'd rather live with my family in our town.

Mark: Stop teasing me! Your flat is quite close to the city centre! I can rent a flat near a big park and it's likely to solve the problem, isn't it?

Susan: OK. I'll tell you what we'll do. First, we'll buy my brand new mobile and then we'll look for a nice flat in a quiet place near the centre. Finally, you'll help us with the room decoration. What a busy week in front of us!

- 2b** Jeżeli któreś nagłówki lub podsumowania głównej myśli (1-4) nie są właściwe, dopasuj je tak, żeby odpowiadały treści akapitów.

- 2c** Które wyrażenia pomogły Ci w podjęciu decyzji? Zapisz je w zeszycie.

OKREŚLANIE INTENCJI MÓWIĄCEGO

WSKAZÓWKI

- ▶ Jeśli Twoim zadaniem jest wybranie / określenie intencji autora nagrania lub tekstu, kieruj się sensem całej wypowiedzi i odpowiedz sobie na pytanie: w jakim celu są wypowiadane lub napisane te słowa? Każda intencja ma swoje cechy, np. aby podziękować, używamy zwrotów: *grateful, appreciate, kind of you* itp. Ale pamiętaj, że niekiedy w tekście pojawiają się słowa, które mogą Cię zmylić.

- ✗ 3a Przeczytaj wypowiedzi A i B i zdecyduj, czy intencje zostały określone właściwie (True), czy nie (False).

TEXT A

HELLO SAM, I'VE HIRED A SAILING BOAT AND I'M GOING TO MY SUMMER HOUSE BY THE LAKE ON FRIDAY. I KNOW YOU ARE WORKING LIKE CRAZY THIS WEEK BUT I WOULD BE REALLY HAPPY IF YOU JOINED ME.

- 1 The speaker invites his friend to go sailing together. T / F
- 2 The speaker's intention is to criticise his friend. T / F

TEXT B

Kate,
Brenda and Gina's charity fair is postponed till next Saturday. I'm sorry about the changes.
Diana

- 1 The author of the text wants to apologise for Brenda and Gina. T / F
- 2 The author of the text wants to inform about a new date of an event. T / F

- 3b Które określenia w tekstach A i B były charakterystyczne dla właściwej intencji autora, a które mogły wprowadzić w błąd?

ZNAJDOWANIE W TEKŚCIE OKREŚLONYCH INFORMACJI

Znajdowanie określonej informacji to wyszukiwanie takiego fragmentu w tekście, który potwierdzi sformułowanie w danym punkcie zadania lub zaprzeczy mu.

Dotyczyć to może:

- a) kontekstu (miejsca, czasu, nadawcy informacji),
- b) faktów / czynności / sytuacji opisywanych w tekście,
- c) odróżnienia stylu formalnego od nieformalnego.

WSKAZÓWKI

- ▶ Rozwiązuj zadanie **tylko** na podstawie treści zawartych w nagraniu / tekście. Nie kieruj się wiedzą ogólną o świecie.
- ▶ Żeby wybrać jedną z możliwości, musisz mieć pewność, że w nagraniu / tekście podane są informacje potwierdzające w pełni sens tego podpunktu, np. gdy mamy ocenić prawdziwość zdania *They've rented a flat*, a z tekstu wynika, że zrobiła to jedna osoba, nie możemy uznać, że jest to zdanie prawdziwe.
- ▶ Zwracaj uwagę na każdy szczegół, np. jeśli ktoś mówi: *I live on the 11th floor*, wyciągamy wniosek, że jest mieszkańcem miasta, bo na wsi nie ma wieżowców.

- ✗ 4a Przeczytaj kilka wypowiedzi, które pojawiły się w rozmowie na temat usytuowania mieszkania do wynajęcia. Zdecyduj, czy mówiący/a jest zwolennikiem / zwolenniczką mieszkania w centrum miasta (CITY CENTRE), czy na przedmieściach (SUBURBS). Przepisz tabelkę do zeszytu i zaznacz w niej swoje odpowiedzi.

	CITY CENTRE	SUBURBS
1 I don't mind the air pollution.	x	
2 I'm not going to spend three hours a day on a bus going to the university.	☐	☐
3 I can eventually agree on this big flat but only because there is a big park nearby.	☐	☐
4 You know I love silence, and cheaper shops are also important for me.	☐	☐
5 I'd rather consider a top floor flat in a skyscraper.	☐	☐

- 4b W tabelce, którą przepisałeś z ćwiczenia 4a, podkreśl w wypowiedziach te wyrażenia, które były odpowiedzią.

WSKAZÓWKI

- ▶ Po przeczytaniu treści zadania zapamiętaj, na które kwestie musisz bardziej zwrócić uwagę. Znajdź kluczowe słowa w kolejnych punktach.
- ▶ Wsłuchuj się w argumenty używane przez każdą z osób. Dzięki temu poznasz ich stanowisko wobec omawianych kwestii. W rozmowie uwidocznią się też cechy charakteru rozmówców, których może dotyczyć pytanie.
- ▶ Staraj się rozpoznać kontekst wypowiedzi, np. miejsce, w którym odbywa się rozmowa, lub autora wypowiedzi.

- ✗ 5a Posłuchaj ponownie rozmowy Susan i Marka z ćwiczenia 2a i przepisz poniższą tabelkę do zeszytu. Zaznacz w niej znakiem X, do której z osób (Susan czy Marka) odnoszą się podane treści. Podkreśl w nich słowa, które wydają Ci się kluczowe.

WHO:	SUSAN	MARK
1 complains about lack of time in the following week?	☐	☐
2 has a modern mobile?	☐	☐
3 lives far away from the university?	☐	☐
4 disapproves of looking for a flat in the city centre?	☐	☐
5 tends to be more decisive?	☐	☐

- 5b Wyjaśnij, dlaczego podkreśliłeś/aś dane słowa w ćwiczeniu 5a, i po sprawdzeniu odpowiedzi oceń, na ile było to pomocne.

ODRÓŻNIANIE FAKTU OD OPINII

WSKAZÓWKA

- Aby odróżnić fakt od opinii, zwracaj uwagę na czasowniki i wyrażenia wprowadzające. Opinia zazwyczaj poprzedzona jest czasownikami: *think, believe, it's said* itp. i możemy stwierdzić, że tyle jest opinii na dany temat, ile osób je wypowiadających. Faktom towarzyszą konkretne dane, np. statystyczne. Poza tym fakt jest jeden i nie zależy od niczych poglądów.

- ✗ **6a** Przepisz poniższą tabelkę do zeszytu. Podziel wyrażenia z ramki na dwie grupy i wpisz je w odpowiednie miejsca tabeli.

in his opinion • according to the latest research •
the data show • people say • it's thought •
I believe • he thinks • the survey presents •
the examination results prove

DO PRZEDSTAWIANIA FAKTU	DO WPROWADZANIA OPINII
	

- 6b** Przeczytaj zdania i zdecyduj, czy opisują opinię czy fakt. Zanotuj swoje odpowiedzi w zeszycie.

- According to my boss, the number of unemployed has grown.
- The statistics show a sudden drop in the birthrate in this country.
- I am sure that she will pass the driving test.
- That accident was reported by a passer-by.
- There were thunderstorms yesterday.

- 6c** Które fragmenty wpłynęły na dokonany przez Ciebie wybór? Zapisz je w zeszycie.

- ✗ **7a** Po przeczytaniu tekstu zdecyduj, czy podane zdania są prawdziwe (True), czy nie (False).

My name is Richard Peterson. My wife and I are travelling first class, on the Titanic from Ireland to New York because I want to make something out of my deep interest in motorcars.

On the evening of 11th April 1912 at about 11 o'clock I was having a cup of tea with my wife in our cabin when we felt the ship suddenly lurch. Room service knocked at my door requesting to take our rubbish, this was when we asked her what had happened. She said, 'Don't worry, we think it was only the propeller hitting a small rock, we have just stopped the engines to check that they are OK.'

- Richard's words present some facts. T / F
- The room service woman expresses an opinion. T / F

WSKAZÓWKA

- Aby stwierdzić, czy tekst ma charakter formalny, czy nie, zwróć uwagę jak jest napisany. Jeśli używane są formy ściągnięte czasownika (*isn't, doesn't*) lub wyrażenia potoczne (*make up your mind*), mamy do czynienia z tekstem nieformalnym. Jeśli w tekście występują pełne formy i język literacki, będzie to tekst formalny. Istotny jest też odbiorca tekstu i jego źródło, np. list / e-mail do przyjaciela jest nieformalnym tekstem, a biografia czy artykuł prasowy mają zwykle charakter formalny.

- 7b** Czy teksty w ćwiczeniu 7a i 3a są formalne, czy nie? Które cechy na to wskazują?

- 7c** Skąd może pochodzić tekst w ćwiczeniu 7a?

- z listu oficjalnego
- z opowiadania
- ze wspomnień
- z rozmowy telefonicznej
- z oficjalnego raportu
- z e-maila
- z komunikatu

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU – PRZYKŁADOWE ZADANIE

- ✗ **8a** Po kolejnym wysłuchaniu nagrania z ćwiczenia 2a zdecyduj, które zdania są prawdziwe (True), a które fałszywe (False). Zanotuj swoje odpowiedzi w zeszycie.

	TRUE	FALSE
1 Susan and Mark are going to share a rented flat.		
2 Susan needs a new mobile because the old one often breaks down.		
3 According to Mark his dog doesn't need a daily run.		
4 Mark is a student.		
5 Mark's argument about how commuting influences school results is just an opinion.		
6 Both friends will be involved in buying a new mobile.		
7 The conversation is about planning the next week.		

- ✗ **8b** Zapisz w zeszycie, które ze zdań z ćwiczenia 8a odnosi się do:

- A określania głównej myśli
- B wyszukiwania informacji w tekście , , ,
- C określania kontekstu wypowiedzi
- D odróżniania faktu od opinii

ZADANIA NA DOBIERANIE (MATCHING)

Zadania na dobieranie (Matching) to zadania zamknięte, które polegają na dobieraniu:

- a) nagłówków (w formie równoważników zdań, haseł lub pytań) do poszczególnych akapitów lub osób (*Speakers*),
- b) tytułów do całych tekstów,
- c) brakujących zdań do luk w tekście.

Poprzez ten typ zadań sprawdzane są następujące umiejętności:

- określanie głównej myśli tekstu lub jego poszczególnych fragmentów (w tym określanie intencji nadawcy / autora tekstu),
- znajdowanie w tekście określonych informacji (w tym określanie kontekstu wypowiedzi).

DOPASOWANIE PODSUMOWANIA CZYJEJŚ WYPOWIEDZI DO JEJ AUTORA

WSKAZÓWKA

- Gdy będziesz dobierać zdania do wypowiedzi, kieruj się zarówno intencją autora wypowiedzi, jak i głównym przesłaniem jego słów. Ważną rolę odgrywa czasownik użyty w podsumowaniu, dlatego warto wzbogacić swoje słownictwo o takie słowa, jak: recenzować (*review*), chwalić (*praise*), promować (*promote*), reklamować (*advertise*), krytykować (*criticise*), polecać (*recommend*), wspominać (*recall*), informować (*inform*), dziękować (*thank*), prosić o informacje (*enquire*), przepraszać (*apologise*) itp.

- ✗ **1a** Zapoznaj się z wypowiedziami trzech osób rozmawiających o muzyce. Wybierz właściwe podsumowanie, które zarazem zawiera intencję autora wypowiedzi. Zapisz je w zeszycie.

Speaker 1

'THE ROLLING STONES 50' costs \$60 and is absolutely worth the price. Mick Jagger, Keith Richards, Charlie Watts and Ronnie Wood give their light-hearted commentary. It also includes hundreds of photographs – of course, good ones because it is impossible to take a bad photograph of Mr Jagger! Besides, it's loaded with posters, jigsaw puzzles, bubble gum cards, drafts of album cover art.

Podsumowanie

- 1 The speaker **reviews** an anniversary concert by a famous rock group. / **advertises** the latest book presenting the career and opinions of a legendary band.

Speaker 2

It was an amazing night! Florence Welch appeared onstage dressed in a romantic black gown with chiffon sleeves, appropriately enough for 'Ceremonials,' which is influenced by gospel and gothic motifs. The highlight of the evening was the moment when Welch presented her raw vocals with 'Leave My Body'. Her voice echoed through the Hollywood Hills making the night more chilly for the audiences. Florence filled the venue with her energy and haunting vocals even when she seemed breathless from her frantic dancing.

Podsumowanie

- 2 The speaker **recalls** a music event which was professionally made. / **tells about** a fashion show inspired by gospel and gothic music.

Speaker 3

'Blackie' is Eric Clapton's guitar, which was a record winner for the most expensive guitars sold at auction. Can you imagine that his vintage Stratocaster was originally bought by Clapton for \$100 but sold for \$959.500? But now there are other famous guitars that were sold for much more. One of them is Bob Marley's Washburn 22 series Hawk, which is worth nearly \$2 million and what is more, is considered a national cultural asset by the government of Jamaica.

Podsumowanie

- 3 The speaker **shows interest** in extraordinary sales. / **promotes** a special auction where famous guitars are available.

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU – PRZYKŁADOWE ZADANIE

- ✗ **1b** Wysłuchaj nagrania ponownie. Usłyszysz dwukrotnie trzy wypowiedzi na temat muzyki. Do każdej wypowiedzi (1.1.–1.3.) dopasuj odpowiadające jej zdanie (A–D). Przepisz poniższą tabelę do zeszytu i wpisz do niej rozwiązania. Uwaga: jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

- A The speaker was enormously impressed by the performer.
- B The speaker promotes the latest CD by a legendary band.
- C We learn some amazing facts about musical equipment.
- D You could hear this recording in a music store.

1.1.	1.2.	1.3.

- 1c** Zapisz w zeszycie te wyrażenia w ćwiczeniu 1b, które pomogły Ci połączyć zdanie z wypowiedzią. Dlaczego odrzucone zdanie nie pasuje do żadnej wypowiedzi?

DOBIERANIE NAGŁÓWKÓW LUB PYTAŃ

ROZPOCZYNAJĄCYCH KOLEJNY AKAPIT TEKSTU

WSKAZÓWKA

- Pamiętaj, że nagłówek lub pytanie podsumowujące odnosi się do głównej myśli zawartej we fragmencie, a nie tylko do jednego z elementów w tym fragmencie. Nie kieruj się wyrażeniami użytymi w nagłówku czy pytaniu, bo często w tekście występują te same słowa, a mimo tego sens całego fragmentu jest inny.

- ✗ **2a** Przeczytaj poniższe teksty i zdecyduj, o czym mówią. Zapisz w zeszycie pytanie, na które została udzielona w każdym z nich odpowiedź.

- 1
We would recommend visiting all the local castles because the region is famous for well-preserved interiors and gardens, and seasonal re-enactments.
- 2
Our hotel base is satisfactory for all kinds of tourists but in the tourist information office you can also learn about really nice and friendly B&Bs in nearby villages.
- 3
The nearest airport is situated 200 km away so travelling by car or by bus seems the most reasonable idea. Additionally, all tourist attractions are mostly accessible only by car or bike.

2b Wybierz trzy z wymienionych nagłówków i wykorzystaj je w ćwiczeniu 2a jako inny sposób podsumowania każdego fragmentu tekstu.

- A LOCAL EVENTS
- B REACHING THE DESTINATION
- C TOURIST INFORMATION
- D ACCOMMODATION
- E SIGHTSEEING

3a Dopasuj pytania (A–F) do poniższych fragmentów tekstu. Dwa pytania zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnego fragmentu. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszyty.

- A What medical help can I be provided with?
- B Where can I get my university ID card?
- C What documents am I supposed to deliver?
- D How can I sign up for full board?
- E What's the 'key' to campus facilities?
- F What should I do to get student accommodation?

1

Review rates and apply online for student housing at the Student Housing and Residence Life website. Priority deadlines are the 1st July for the autumn term and the 1st December for the spring term. After the priority deadline has passed, campus housing cannot be guaranteed but is still available.

2

As a member of the New School community, you are required to obtain a NEWcard, your official university ID card. Your NEWcard must be presented for building access, library lending, and meal plan purchases. As a new student, you need to deliver a colour photo online to be used to create your NEWcard.

3

A variety of meal plans are offered to all students. If you enroll in a meal plan, you can present your ID card at campus dining facilities for meals, snacks, and convenience items. Please review your housing application for more information.

4

All degree-seeking students, including international students, are required to provide proof of immunisation against some diseases. Download the immunisation form on the Student Health Services website and submit the completed form and required documentation by fax, e-mail, or mail.

3b Dopasuj poniższe nagłówki do tekstu w ćwiczeniu 3a. Dwa z nich zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnego fragmentu tekstu.

- A EATING SCHEDULE
- B ACCOMMODATION RULES
- C ACCESS TO THE CANTEEN
- D LIKE A PASSPORT
- E JUST FOR THE HEALTHY
- F VACCINATION RECORD

3c Które wyrażenia najczęściej wprowadzały Cię w błąd przy wyborze właściwego nagłówka?

UZUPEŁNIANIE TEKSTU BRAKUJĄCYMI FRAGMENTAMI

WSKAZÓWKI

- ▶ Przeczytaj cały tekst, ignorując nieznane słowa i nie zwracając uwagi na wyjęte zdania. Odpowiedz sobie na pytanie, o czym jest cały tekst. Skup się na przeczytaniu poszczególnych akapitów i określ ich główną myśl. Pamiętaj o chronologii wydarzeń i o wynikaniu jednych treści z innych. Po uzupełnieniu tekstu brakującymi zdaniami przeczytaj cały tekst i zdecyduj, czy jest logiczny.
- ▶ Umiejętność analizowania tekstu, tzn. różnych elementów leksykalnych i gramatycznych, pomoże Ci w wykonaniu zadania. Uważaj na zaimki, gdyż odnoszą się one do rzeczowników we wcześniejszym fragmencie.

4a Znajdź w tekście wyrażenia, do których zastosowano podkreślone zaimki. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszyty.

- his – Frank's (1)
 their – (2)
 they – (3)
 that country – his – it –
 him – (4)
 he – his – (5)
 his – them – there – (6)
 he – (7)

- 1 Frank Sanders did not like travelling but one day he got an invitation to Los Angeles from his old friend Adam.
- 2 Previously, their friendship had been strong and true.
- 3 Then Adam emigrated to the USA and Frank didn't suppose they could reunite.
- 4 What is more, his visit to that country was going to be his first trip abroad so it was very worrying for him.
- 5 However, he decided to go and spend his holidays in California and he enjoyed staying at Adam's house very much.
- 6 Eventually his friends encouraged both of them to visit a lot of fantastic places there.
- 7 No wonder that after coming back home, Frank was looking forward to another journey and couldn't believe he had wasted so much time staying at home.

4b Dopasuj do poniższych grup wyrażenia podane wytłuszczonym drukiem w tekście ćwiczenia 4a. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszyty.

- 1 If you want to order the text:
Next, Finally, Meanwhile, After, Afterwards, Before,
 , ,
- 2 If two sentences have opposite messages:
Although, On the contrary, Nevertheless, Despite the fact that,
- 3 If two sentences have the same messages:
Additionally, Moreover,
- 4 If the second sentence results from the first one:
So, In consequence, As a result, Hence, Therefore, Thus,

ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO – PRZYKŁADOWE ZADANIE

- 5a Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. Do luk (5.1.–5.4.) dopasuj litery, którymi oznaczono brakujące zdania (A–F), tak aby otrzymać logiczny i spójny tekst. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie. **Uwaga:** dwa zdania zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

WSKAZÓWKI

- Kieruj się kolejnością zdarzeń, logicznym wnioskowaniem i zawsze bierz pod uwagę zarówno zdanie poprzedzające lukę, jak i następujące po niej.
- Zaimki i przysłówki są również bardzo ważnymi drogowskazami. Upewnij się, że wstawione przez Ciebie zdanie nie pasuje do innej luki.

We remember Bob Marley and the music he gave to the world; music that is nearly two decades old and still remains timeless and universal. Marley has been called 'the first Third World superstar'. 5.1. [?] Bob Marley's career started in the 1960s, when he founded a group called the Wailing Wailers, which hit

the Jamaican charts. They became one of the hottest bands in that country.

5.2. [?] At the same time Bob went to his mother in the USA, where he stayed for some time. By the end of the 60s he had returned home and with the legendary reggae producer Lee Perry reactivated the Wailers. They were again back at the top in Jamaica and throughout the Caribbean but still not known internationally.

5.3. [?] It resulted in their first beautifully packaged and well-promoted album. Their career took off and till 1979 they had a lucky streak. Then, at the end of the European tour Bob and the Wailers went to America for two shows. 5.4. [?] Cancer was diagnosed. Marley fought the disease for eight months. Unfortunately, he lost the fight and died on the 11th May, 1981.

A month before the end of his life Bob was awarded Jamaica's Order of Merit, in recognition of his contribution to the country's culture.

- A That changed in 1972 when they signed to Island Records, where the band had access to the best recording facilities.
 B There he found out he was seriously ill.
 C It was no wonder as he was one of the most fascinating and challenging performers of our time.
 D There were two more events in 1978, both of which were of extraordinary significance to Marley.
 E However, some economic problems appeared and two of them had to leave the group.
 F It was a revolutionary move for an international record company and a reggae band.

- 5b Znajdź w tekście i w zdaniach (A–F) wyrażenia, które były drogowskazami przy rozwiązywaniu zadania. Zapisz je w zeszycie.

ZADANIA WIELOKROTNEGO WYBORU (MULTIPLE CHOICE)

Zadania wielokrotnego wyboru to zadania zamknięte, w których wybieramy jedną z trzech lub czterech podanych możliwości odpowiedzi. Decydujemy, która informacja jest zgodna z treścią zadania, pamiętając, że tylko **jedno** z trzech lub czterech zdań **jest w całości prawdziwe i zgodne z tekstem**.

Ten typ zadań sprawdza następujące umiejętności:

- określanie głównej myśli tekstu lub jego poszczególnych fragmentów (w tym określanie intencji nadawcy / autora tekstu),
- znajdowanie w tekście określonych informacji (w tym określanie kontekstu wypowiedzi),
- odróżnianie faktów od opinii.

OKREŚLANIE GŁÓWNEJ MYŚLI,

W TYM ROZPOZNAWANIE INTENCJI AUTORA WYPOWIEDZI

Aby wykonać zadanie, w którym należy rozpoznać intencję autora wypowiedzi, musisz trafnie porównać treść wypowiedzi z trzema lub czterema podsumowaniami przekazanymi za pomocą różnych czasowników i dokonać właściwego wyboru.

WSKAZÓWKI

- Zwróć uwagę na cały przekaz i określ, co się pod nim kryje. Jeżeli ktoś mówi, np. *The soup is tasteless as usual*, to znaczy, iż krytykuje, czyli do określenia intencji mówiącego potrzebny będzie czasownik *criticise*, a nie np. „martwić się”, czyli *worry*.
- Intencja to zamiar lub chęć zrobienia czegoś. Często rozpoznajemy ją dzięki całemu kontekstowi ukazanemu w tekście, a nie tylko konkretnym słowom czy zwrotom.

- 1a Zapoznaj się z czasownikami służącymi do wyrażania intencji. Zapisz własne przykłady takich czasowników w zeszycie.

suggest (sugerować) • complain (narzekać) • invite (zaprosić) •
 amuse (rozbawić) • warn (ostrzec) • announce (ogłosić) •
 encourage (zachęcić) • discourage (zniechęcić) •
 console (pocieszyć) • instruct (pouczyć) •
 find out / learn (dowiedzieć się) • explain (wyjaśnić) •
 solve (rozwiązać) • introduce (przedstawić)

- 1b Który z czasowników z ćwiczenia 1a został tutaj zilustrowany?

It hurts! My leg looks awful.

2a Wybierz intencję, która pasuje do wypowiedzi.**Speaker 1**

I can't carry the bag myself. I've got a bad back. If you are going upstairs, Brad, can you lend me a hand?

1 The speaker

A complains about a heavy bag.

B finds out about Brad's skills.

C asks for help with the bag.

Speaker 2

You started the classes an hour ago? I haven't heard about the changes in the timetable. Where did you find the info?

2 The speaker's intention is to

A explain the situation.

B criticise friends.

C solve the problem.

2b Wyjaśnij, dlaczego odrzucone przez Ciebie możliwości nie są dobrymi rozwiązaniami.**WYSZUKIWANIE INFORMACJI W TEKŚCIE,****W TYM OKREŚLANIE KONTEKSTU WYPOWIEDZI****WSKAZÓWKI**

- Informacja może kryć się pod odpowiednim doбором słów lub wynikać z całego kontekstu. Często kluczem do wybrania właściwej odpowiedzi jest znajomość struktur gramatycznych i środków leksykalnych oraz tego, co wyrażają. Np. ze zdania *I've lived in Paris for five years* wynika, że autor tej wypowiedzi nadal mieszka w Paryżu. Ze zdania *If I were a pilot, I'd ...* możemy wyciągnąć wniosek, że dana osoba nie jest pilotem.

3a Połącz ze sobą zdania o podobnym znaczeniu.

- 1 They don't know each other. A They feel low.
 2 They're depressed. B They often see each other.
 3 They meet a few times a week. C They've never met.

3b Wybierz właściwą odpowiedź.

Diana hasn't laughed at all since her car accident. She is so low that everybody wants to cheer her up. Although she is trying hard to change her attitude, it doesn't work.

1 Diana

A laughs a little.

C is cheerful.

B feels depressed.

D reacts passively.

WSKAZÓWKI

- Do określenia kontekstu wypowiedzi potrzebna jest umiejętność rozpoznawania i nazywania miejsca, nadawcy lub odbiorcy.
- Kontekst tworzą grupy powiązanych ze sobą słów, charakterystyczne dla tej kategorii, np. do określenia zawodu mogą być użyte wyrażenia opisujące wykonywane obowiązki, a do określenia miejsca – charakterystyczne przedmioty lub jego funkcje, np. gdy słyszymy słowa: „oddział”, „pielęgniarka” i „obchód”, domyślamy się, że rozmowa ma miejsce w szpitalu.

4a Dopasuj do każdego zawodu wykonywane obowiązki. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

prescribes antibiotics • gives tests and grades •
makes and sells medicines

- pharmacist –
- doctor –
- teacher –

4b Rozpoznaj, kto jest autorem wypowiedzi.

- 1 Steve, I haven't received your essay yet. Tomorrow is the deadline. If you do not hand it in by tomorrow, I will have to give you an F.
 A a friend B a parent C a teacher
- 2 I'm afraid this medicine isn't available any more. I'll prescribe you a replacement.
 A a doctor B a patient C a pharmacist

5a Przyporządkuj podane wyrażenia miejscom, z którymi są związane, a następnie dopisz inne przykłady do każdej kategorii. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

restaurant car • luggage in the boot • suitcase on the rack •
previous station • seatbelts (x2) • jet lag • a boarding card •
empty compartment • CB radio • flight attendant

ON THE PLANE	ON THE TRAIN	IN A TAXI

5b W którym ze środków transportu z ćwiczenia 5a można usłyszeć podane zwroty? Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 Could you drop me off at the entrance?
- 2 A return to Oxford, please.
- 3 I've got a seat in economy class.
- 4 How much is a kilometre / mile on Sunday?

ODRÓŻNIANIE FAKTU OD OPINII**WSKAZÓWKI**

- Zwracaj uwagę na rodzaj źródła, z którego pochodzi informacja. Źródła oficjalne, np. rocznik statystyczny, encyklopedia, podają fakty. Do odróżnienia faktu od opinii potrzebna jest umiejętność analizy tekstu i znajomość wyrażen wprowadzających opinię lub towarzyszących faktom (patrz: s. 16, 17).

6a Zaznacz literą F wszystkie informacje, które są faktami, a literą Q – opinie. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

This dictionary is said to be the best language help for young people 1 . It was published in 2013 2 and includes a CD-ROM 3 , which is a convenient tool according to its users 4 . They also think it contains a lot of useful vocabulary and language functions 5 . The statistics show that sales have been growing 6 .

6b Przeczytaj tekst w ćwiczeniu 6a i wybierz poprawną odpowiedź.

Which of the following is a fact stated in the text?

- A The dictionary is the best language help for young people.
 B The dictionary is convenient for young people.
 C The dictionary includes a CD-ROM.
 D The dictionary's content is useful.

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU – PRZYKŁADOWE ZADANIE

- 7 Przepisz punkty A–D do zeszytu. Po wykonaniu ćwiczeń 8 i 9 wpisz obok funkcji A–D numery podpunktów, które w tych ćwiczeniach odnoszą się do:

- A określania głównej myśli tekstu: [?]
 B określania intencji autora: [?]
 C wyszukiwania informacji w tekście: [?]
 D określania kontekstu wypowiedzi: [?]

- 8 Usłyszysz dwukrotnie trzy teksty. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania.

- 1 Speaker 1 didn't meet a politician because
 A it was not important to her.
 B she was not interested in domestic matters.
 C was not informed about such an occasion.
 D the politician did not arrive.
- 2 Speaker 2
 A recalls a love failure.
 B introduces his girlfriend.
 C gives some love advice.
 D instructs how to avoid unhappy love.

- 3 Speaker 3 is
 A a cook. C a receptionist.
 B a waitress. D a chambermaid.

ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO – PRZYKŁADOWE ZADANIE

- 9 Przeczytaj tekst. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu.

Gina had been sleeping for an hour when suddenly a voice woke her up, 'Excuse me, do you know where we are now?'. 'What do you mean?' she replied, confused, looking at a completely unknown silver-haired gentleman next to her. 'I know I shouldn't have disturbed your sleep but I'm afraid I can't unfasten my seatbelt and it's getting a bit uncomfortable.' 'It's not my business. Can't you call an attendant?' Gina's annoyance was growing and was heard in her voice. 'OK, I'll tell you the truth. I can't sleep and need to chat with someone and you seemed to be such a nice young lady,' he said with an innocent smile. Gina felt guilty and said, 'I'm so sorry I wasn't friendly enough. I just wanted to sleep through the flight as I'm scared of flying.'

- 1 Gina is travelling
 A on a bus. C on a plane.
 B on a train. D in a taxi.
- 2 The man woke Gina up because he wanted to
 A apologise to her. C talk to somebody.
 B explain something. D complain about the service.
- 3 The author of the text
 A warns of travelling alone.
 B criticises making friends while travelling.
 C accuses young people of being aggressive.
 D encourages to be more helpful towards others.
- 4 The text presents
 A new methods of travelling safely.
 B arguments among passengers.
 C a funny coincidence.
 D an unpleasant misunderstanding.

TYPY ZADAŃ SPRAWDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ ŚRODKÓW JĘZYKOWYCH (leksykalno-gramatycznych)

TEST LUK STEROWANYCH

Wykonywanie zadania tego typu należy zacząć od przeczytania całego tekstu, tak aby zrozumieć jego tematykę i sens. Następnie należy przeczytać tekst powtórnie, zwracając uwagę na słowa znajdujące się przed luką i po niej, żeby określić, jaką funkcję pełni i jakiego elementu między nimi brakuje. Po dokonaniu wyboru z podanych elementów i uzupełnieniu tekstu należy przeczytać go jeszcze raz, sprawdzając, czy uzupełniony tekst jest gramatycznie poprawny i logiczny.

- PRZYKŁAD Przeczytaj poniższy tekst i z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, tak aby otrzymać logiczny i gramatycznie poprawny tekst. Wybierz jedną z trzech odpowiedzi, zapisując literę A, B lub C w zeszycie.

Nanotechnology 1 [?] around for two decades, but 2 [?] first wave of applications is only now becoming apparent. Nanotechnology will make the computer revolution look insignificant. It will affect everything, from the batteries we use 3 [?] the clothes we wear, to the way we treat cancer.

- 1 A have been B has been C will have been
 2 A – B a C the
 3 A by B to C for

1 Odpowiedź: B – has been; Analiza: wybieramy czas Present Perfect (wskazówką jest zwrot *for two decades*) oraz 3. os. lp – musi istnieć związek zgody pomiędzy podmiotem zdania a orzeczeniem (*nanotechnology* – 3. os. lp). 2 Odpowiedź: C – the; Analiza: po *luce* znajduje się liczebnik porządkowy *first*. Przed tymi liczebnikami porządkowymi występuje przedimek *the*. 3 Odpowiedź: B – to; Analiza: w zdaniu został użyty stały zwrot: *from... to...*

TEST LUK OTWARTYCH

Proponowane zasady postępowania są takie same jak w wypadku testu luk sterowanych, z tą różnicą, że nie ma podanych propozycji słów lub zwrotów do wpisania w luki. Należy samemu uzupełnić lukę **jednym** wyrazem.

- PRZYKŁAD Uzupełnij luki w poniższym tekście jednym wyrazem, tak aby otrzymać logiczny i gramatycznie poprawny tekst. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych wyrazów. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

In many families both parents work and children are cared 1 [?] outside the family. 2 [?], the years before a child starts school are known to be 3 [?] most important years for child's development.

1 Odpowiedź: *for*; Analiza: *for* jest elementem wyrażenia *care for sb / sth*. 2 Odpowiedź: *However*; Analiza: przecinek po *luce* może wskazywać na konieczność wstawienia słowa łączącego zdanie poprzednie z obecnym, natomiast treść zdania wskazuje na potrzebę skonstruowania obu zdań. *However* spełnia oba warunki. 3 Odpowiedź: *the*; Analiza: Przedimek *the* jest wstawiany przed przymiotnikiem w stopniu najwyższym. (Uwaga: *the* wstawiane przed przymiotnikiem w stopniu najwyższym odnosi się do rzeczownika po przymiotniku, nie do przymiotnika).

ZADANIE ZE SŁOWOTWÓRSTWA

To zadanie polega na uzupełnieniu tekstu lub zdania wyrazami utworzonymi od wyrazów podanych w zadaniu.

- PRZYKŁAD Uzupełnij każdą z luk podanym w nawiasie wyrazem, przekształcając go tak, aby otrzymać tekst spójny logicznie i gramatycznie. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

The International Federation of Red Cross is the world's largest 1 [?] (HUMANITY), non-profitable organisation. It provides 2 [?] (ASSIST) without discrimination as to nationality, race, religious 3 [?] (BELIEVE), class or political opinions.

1 Odpowiedź: *humanitarian*; **Analiza:** brakującą częścią mowy jest przymiotnik. **2 Odpowiedź:** *assistance*; **Analiza:** brakującą częścią mowy jest rzeczownik. **3 Odpowiedź:** *beliefs*; **Analiza:** brakującą częścią mowy jest rzeczownik. Ze względu na kontekst (w dalszej części zdania występuje rzeczownik w lm: *opinions*) – konieczna jest również lm: *beliefs*.

Graficznie inną i trudniejszą wersją takiego zadania może być:

never	humanity	social	assist	believe
-------	----------	--------	--------	---------

The International Federation of Red Cross is the world's largest **1** , non-profitable organisation. It provides **2** without discrimination as to nationality, race, religious **3** , class or political opinions.

W ramce jest więcej słów niż luk do uzupełnienia w tekście, co stanowi dodatkowe utrudnienie.

TRANSFORMACJE ZE SŁOWEM KLUCZEM

To zadanie sprawdza umiejętność elastycznego posługiwania się różnorodnymi strukturami gramatycznymi. Formy słowa klucza nie wolno zmieniać.

PRZYKŁAD Wykorzystując wyrazy podane drukowanymi literami, uzupełnij każde zdanie, tak aby zachować znaczenie zdania wyjściowego. Nie zmieniaj podanych fragmentów i formy podanych wyrazów. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna i gramatyczna wpisywanych fragmentów zdań.

e.g. A mechanic is repairing my car. **REPAIRED** I .

Odpowiedź: I *am having my car repaired*; **Analiza:** podana forma Past Participle czasownika *repair* oraz podmiotu drugiego zdania sugerują zastosowanie struktury *have sth done*.

TRANSFORMACJE BEZ SŁOWA KLUCZA

e.g. I am sure it is Hanna. It Hanna.

Odpowiedź: It *must be* Hanna; **Analiza:** znaczenie zdania wyjściowego akcentującego całkowitą pewność oraz podmiot zdania przekształcanego sugerują konieczność zastosowania czasownika modalnego *must* do wyrażenia całkowitej pewności.

UKŁADANIE FRAGMENTÓW ZDAŃ Z PODANYCH

ELEMENTÓW LEKSYKALNYCH

Tu trzeba stworzyć fragmenty zdań z podanych elementów. Aby zbudować poprawne zdania, należy czasem dodać np. przyimki, przedimki, spójniki itp.

e.g. I wish we (tell / Joe / project) .

He would have helped us.

Odpowiedź: I wish we *had told Joe about the project*; **Analiza:** początek zdania *I wish...* i zdanie: *He would have helped us* mówią, że żałujemy, iż czegoś nie zrobiliśmy. W konstrukcji z *wish* w odniesieniu do wydarzeń przeszłych używamy czasu Past Perfect.

WYBÓR STRUKTURY LEKSYKALNO-GRAMATYCZNEJ

ODPOWIADAJĄCEJ FRAGMENTOWI W JĘZYKU POLSKIM

W tym zadaniu bardzo ważna jest właściwa analiza kontekstu (sytuacji, kolejności wydarzeń, ciągłości czynności itp.). Trzeba pamiętać np. o tym, że i w języku polskim, i w angielskim wyrażamy podobne treści, używając różnych czasów gramatycznych.

PRZYKŁAD Spośród podanych możliwości A–C wybierz tę, która jest tłumaczeniem fragmentu podanego w nawiasie, poprawnie uzupełniającym lukę w zdaniu. Zapisz literę A, B lub C w zeszycie.

e.g. Where on earth is this bus? We (czekamy) here for over an hour!

A are waiting B wait C have been waiting

Odpowiedź: C – *have been waiting*; **Analiza:** polski czasownik *czekamy* wydaje się określać moment teraźniejszy, ale kontekst zdania – szczególnie zwrot *for over an hour* podpowiada, że czynność zaczęła się wcześniej i trwa nieprzerwanie nadal, a w języku angielskim do wyrażenia takiej sytuacji używa się czasu Present Perfect Continuous.

TŁUMACZENIE FRAGMENTÓW ZDAŃ

Jest to zadanie polegające na przetłumaczeniu z języka polskiego na język angielski fragmentu zdania.

PRZYKŁAD Uzupełnij zdania, tłumacząc brakujące fragmenty zdań na język angielski, tak aby zachować znaczenie zdania wyjściowego. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

1 My staff (jest wykwalifikowany).

2 Let's go shopping, (dobrze)?

1 Odpowiedź: My staff *are well qualified*; **Analiza:** *staff* to rzeczownik zbiorowy – określający większą liczbę osób, wymagający czasownika w lm. **2 Odpowiedź:** Let's go shopping, *shall we?*; **Analiza:** pytanie końcowe (question tag) – w formie występującej w zdaniu z *let's*

WYBÓR STRUKTURY LEKSYKALNO-GRAMATYCZNEJ

NAJBLIŻSZEJ ZNACZENIEM ZAZNACZONEMU FRAGMENTOWI

Należy przeanalizować zaznaczoną konstrukcję gramatyczną lub zwrot, zastanawiając się, jakie dokładne informacje ten fragment przekazuje. Następnie wybrać spośród podanych możliwości tę, która najlepiej odzwierciedla zaznaczony fragment.

e.g. Will you do something for me? I need your help.

A Do you help me a lot?

B Are you going to do it?

C Could you do me a favour?

Odpowiedź: C – *Could you do me a favour?*; **Analiza:** wszystkie odpowiedzi są językowo poprawne, ale tylko odpowiedź C odzwierciedla funkcję zaznaczonego zdania – prośbę o pomoc/przysługę.

MINIDIALOGI

W tym zadaniu należy przeanalizować kontekst fragmentu dialogu poprzedzającego brakującą wypowiedź, jak i następującego po nim (np. reakcja na wcześniejszą wypowiedź, czas, miejsce, zabarwienie wypowiedzi rozmówców itp.).

PRZYKŁAD Uzupełnij poniższy minidialog, wybierając brakującą wypowiedź jednej z osób (A, B albo C).

X: Did you enjoy the film?

A Not really, to tell the truth.

Y: .

B In fact I did.

X: That's a pity.

C Of course. It was terrific!

Odpowiedź: A *Not really, to tell the truth*; **Analiza:** ponieważ reakcją X na odpowiedź Y jest wyrażenie żalu, można z tego wywnioskować, że Y nie był zadowolony z filmu. Jedyną odpowiedzią spośród podanych wyrażającą niezadowolenie i brak satysfakcji jest odpowiedź A.

WYBÓR SŁOWA UZUPEŁNIAJĄCEGO DWA ZDANIA

To zadanie polega na wyborze tego z podanych słów, które poprawnie uzupełnia oba zdania.

e.g. Where did you this photo? I thought I had lost it.

I it hard to believe that she stole the money.

A take

B find

C make

Odpowiedź: B – *find*; **Analiza:** czasownik „take” poprawnie uzupełnia kolokację: „take a photo”, ale nie pasuje do zdania 2. Czasownik „make” nie pasuje do żadnego zdania. Czasownik „find” poprawnie uzupełnia oba zdania.

(Niektóre przykłady ilustrujące typy zadań zostały zaczerpnięte z Informatora CKE)